

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Dommedags Bog

Citation: Dalgas, Ernesto: "Dommedags Bog", i Dalgas, Ernesto: *Dommedags Bog*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 395. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgasdomval-shoot-idm139915686328896/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Dommedags Bog

- det »Pågens Ark«, jf. f.eks. 4. Mos. 10,33ff. – *Jupiters Øm*: Roms våbenmærke. J. var hovedguden, svarende til den gr. gud Zeus. – *Cæsar Tiberius*: rom. kejser 14-37, kendt som tyrann. – *Pontius Pilatus*: rom. guvernør i Israhel 26-36 under Tiberius; fældede dødsdommen over Jesus, Matt. 27,11ff. – *Hvad er Sandhed*: replik tillagt Pilatus, Joh. 18,38.
- 243 *Sejanus*: en af de mægtigste mænd i Rom under Tiberius, hvis magt han efterstræbte. Henretet; 31.
- 244 *Retor*: (rets)taler. – *Jupiter i Tyrus*. Jupiter optæder i tyreskikkelse ligesom den gr. gud Zeus, som han identificeredes med, og ved hovedoffrene fejredes han med en hvid tyr.
- 245 *Stylus*: skriveredskab. – *hans er Riget (...)* *Magten*: jf. slutningen af bønnen Fader Vor, Matt. 6,13. – *Elysium*: i gr. og rom. mytologi de salige dodes opholdssted.
- 246 *Votivtavle(s)*: tavle ophængt som gave til guderne, tit takkegaver for f.eks. helbredelse. – *Ave Cæsar – Kære Cæsar*: Hvil dig C., på lat. og gr., rigets to sideordnede sprog. – *den Cæsar*: Nero (54-68), berøgt for sin vauvittige grusomhed, især Roms brand og de deraf følgende kristenforfølgelser i 64. – *herkulisk*: som helten Herkules, i gr. mytologi den stærke mand; hans gr. navn er Herakles. – *Dionys*: vinguden. – *Kaleb*: 4. Mos. 13,23.
- 247 *Lutetia*: lat. for Paris. – *Hierosolyma*: lat. for Jerusalem. – *Brød og Skuespil*: if. den rom. digter Juvenal (60-140) det eneste, der optog det rom. folk på hans tid, se f.eks. *Satirerne* (10,81). – *Apollo(s)*: lat. for den gr. gud Apollon, der også var digtningens gud. – *Evoc*: kulturbåd for guden Dionysos.
- 248 *Hvilken Kunstner (...)* *Dig*: allusion til den replik, hvormed Nero dør if. Suetons lat. kejserbiografier, *De vitis Caesaronum* (120, *Romernes kejser*, da. 1911-1916): »Hvilken kunstner går ikke tabt i mig«. – *Faun*: i rom. mytologi var fauner skovguder, identificeret med gr. satyrer, hvoraf navnlig Silén er kendt som ledsager for flere guder, især Dionysos. S. sættes ofte i forbindelse med digtning og musik.
- 249 *Tyrusstatue*: se n.t.s. 194, *Mænaden*.
- 250 *Nymfe(s)*: gr. kvindelig natarguddom. – *Metave(s)*: gr. prostitueret. – *Filimon og Baukis*: gr. fattigt par, der gæstfrit modtog guderne Hermes og Zeus, hvorfor de blev fyrstelig belønnet. Optræder også i Goethes *Faust II*, vers 11051ff (1832). – *Hymen*: gr. ægteskabets gudinde. – *Imperator*: lat. feldherre. – *Faeton*: i gr. mytologi søn af solen. For at bevise sin guddommelige herkomst fik han lov til at køre den vogn, der bringer solskiven over himmelbuen, men med tragisk resultat. Temaet alm. behandlet i den klassiske digtning og kunst, således af Ovid. – *Plutach(s)* (ca. 46-ca. 120): gr. historieskriver. Kendt for bl.a. levnedsbetænelser af betydelige mænd, skildret

- partis: en romer over for en græker. – *Thales* (ca. 585 f.Kr.): den første jonske (græske) naturfilosof. Sønner af T.: filosoffer. – *Ægide*: herredømrne. – *Katilina* (108-62 f.Kr.): berygtet rom. oprører. Kendt bl.a. gennem retstaleren Ciceros taler mod ham. – *Konsul*: ledende embedsmand i den rom. republik.
- 251 *Sesterie(f)*: rom. sølvmønt. – *Liber*: lat. fri; rom. navn for gr. Dionysos. – *Kejser og Filosof*: Marcus Aurelius (121-180). Rom. kejser og filosof af den stoiske skole. Tilstræbte at betragte skæbnens slag som en uafvendelig del af naturen.
- 252 *Diana (...)* *Minerva (...)* *Jupiter (...)* *Ares (...)* *Venus (...)* *Bakkus*: rom. navne for en række af de fælles gr.-rom. guder for jagt (D. = Artemis), visdom (M. = Athene), himmel og retfærd (J. = Zeus), krig (A. = gr. navn for rom. Mars), kærlighed (V. = Afrodite) og vin og ekstase (B. = Dionysos). – *Epiklet* (ca. 100): gr. moralfilosof af den stoiske skole. – *Paulus*: se n.t.s. 151. – *Seneca(s)* (ca. 4 f.Kr.-65): rom. forfatter og stoisk filosof. Lærer for den førnævnte Nero. – *Petri*: lat. genitiv af Peter, kristen apostel og forfatter af to breve i NT. – *Virgilius* (70-19 f.Kr.): rom. nationaldigter. I sit store epos *Æneiden* skildrede han henkerhusets historie fra den trojanske krig til ud i fremtiden. – *kalde Gudeme mig for den vise*: se *Fornustalen* 20 C, *Platon. Skrifter i Oversættelse*, udg. ved Carsten Høeg og Hans Røder (1° 1932-1941), bd. 1, s. 273.
- 253 *Erosforfynderen*: Platon, bl.a. i *Symposion*, *Platon, Skrifter ...* bd. 3. – *letargisk*: dvalcagig. – *Symposion*: gr. drikkegilde, titel på førnævnte værk af Platon. Her holder Sokrates en berømt tale om vejen til at skue det i sig selv skønne. – *den ene Anskuelse*: *Symposion* 211 C. – *Pan(s)*: gr. hyrde- og skovgud; se n.t.s. 20.
- 254 *Siljemaand*: pilekvist. – *Farabel*: fortælling, der skal belyse noget, f.eks. Jesu lignelser. – *Undine(s)*: gr. kildenympfe.
- 255 *Ceres*: romernes navn for kornets gudinde, svarende til grækernes Demeter. – *den dristigste, tyske Hedning*: Fr. Nietzsche (se n.t.s. 138, *Ahriman*). Stedet kan opfattes som en fri behandling af kap. »Nadveren» i værket *Saaledes talte Zarathustra*, 4. del. – *Dafne(s)*: gr. nymfe; blev forvandet til et laurbærtræ. – *Tithon*: i gr. mytologi navnet på morgenrødens elsker, hvorfra blot stemmen er tilbage. – *Selene*: i gr. mytologi månens gudinde. – *Teatret*: teater.
- 256 *Pythagoras*: se n.t.s. 177. – *dithyambisk*: af dithyrambe, kultsang til Dionysos. – *Kaos*, *Tartarus* og *Eros*: urkræfter i verdens skabelsesproces som skildret af den gr. digter Hesiod i *Theogonien* (7. årh. f.Kr.) if. n.t.s. 235.
- 258 *Heliotrop*: prydblante, der vender sig efter solen. – *Venus Kyklop*: en af smedeguden Hefaistos' (lat. Vulcanus) hjælpere i værkstedet i vul-